

Gospodarske stvari.

Ravnila, katerih se je treba držati, da se dober puter zmede.

II. 6. Smetena se mora tako posnemati, da nije nič na mleku ne ostane, pa tudi nič posnetega mleka med smeteno ne povzame. Najboljše se to opravi s plitvimi, spredaj poostrenimi žlicami, ki imajo drobne luknjice, skozi ktere se mleko otekati more. 7. Ako se hoče zelo dober in okusen puter zmesti, se mora sladka smetena mesti. 8. Da se pa tudi smetena v puter zmede, to odvisi od toplote smetene. Sladka smetena se najrajši zmede pri toplini od 10 stop. Cels. Ako je bolj topla, se mora, predno se v pinjo vlije, na tako toplino ohladiti, če pa je mrzlejša, jo je treba zgreti s tem, da se posoda s smeteno v vodo postavi, ki je k večjemu 35 stop. Cels. topla. Smetena se mora vedno mešati, dokler, da pride na gori povedano toploto od 10 stop. Cels. Prilivati mrzle ali tople vode k smeteni v pinjo ne kaže. Težko se potem zmede in tudi puter slabije postane. Po zimi se mora pinja s toplo vodo izplakniti, da se smetena ne prehladi. 9. Lesene pinje so boljše od onih iz plehovine. Sicer pa so pinje, v katerih se smetena tolče, bije ali vihti, vse dobre, če so le trdno narejene, če se dajo lahko snažiti in če je sploh z njimi lahko delati. Za male navadne potrebe so tolčivne pinje najboljše, za srednje velike potrebe so bitne in vihtne pinje z ravnovažnim, za velike potrebe pa pinje z navpičnim valjarjem najboljše. Za gibanje pinj služi destikrat vodna moč najbolje. 10. Pinja se sme le do polovice s smeteno naliti. Ne sme se prenašlo goniti in mora vedno ravnomerno biti, dokler da se puter, kakor proso debelo začne od matude odločevati. Najboljše je te kepice s tankim sitom iz pinje jemati in v posebni posodi v večjo kepo zgnjesti. One kepice putra, ki so ob stenah in na pokrovu obvisle, je najboljše z malo brezovo metličico zmetati in zbirati. Matuda se skozi sito precedi in tako vsi delki putra zberó. 11. Kdor več na dober okus ko pa na trpežnost putra gleda, ta mora puter brez vode izgnjesti, kdor pa hoče dalj časa trpežen puter dobiti, ga mora v vodi izprati, kar se najbolje tako zgodi, da se putrova kepa v pinjo zopet nazaj dene, z vodo polije in z naglim vihtenjem puter izpira, dokler da čista voda ne odteka. 12. Puter se ne sme s samo roko gnjesti, ampak z lesenimi loparčki na posebnih gnetivnih deskah ali pa v gnetivnih mašinah. 13. Če se kislja smetena mede, se dobi nekoliko več putra, ki pa nesoljen ni trpežen. Vendar pa smetena ne sme prekisla biti, ne sme dalje ko 1—2 dni pri toplini od 12—15 stop. Cels. stara biti in se mora med tem časom večkrat premešati, posebno če se o raznem času posneta smetena v isti posodi nabira. Kislja smetena se nekoliko toplejša 12—15 stop. Cels. mede, vendar se nekoliko počasneje goni ko pa sladka.

M. Ali kaže deteljo jeseni sejati. Sejanje detelje jeseni se ne more priporočati, ker gotovo mnogo nježnih deteljnih rastlinic po hudem zimskem mrazu konec vzame. Da se pa med deteljo tudi travna semena posevajo, to je gotovo hvale in priporoče vredno.

M. Kako brejo živino krmiti. Breja živina mora mlado, katero nosi, do razvitka in popolne godnosti iznositi. Da to pa tudi v polni meri zamore, je treba, da je krmljenje breje živine obilno in zdravo. Krmljenje mora pa tudi svojemu namenu primerno biti. Le pomislimo, da more mladič v maternem telesu mišice, kosti, tkanino itd. le takrat popolnoma razviti in izobraziti, ako mu potrebnih snovij do tega ne primanjkuje. Te snovi se morajo toraj materi v obilni meri in v zdravem stanu podajati.

M. Kako visoki morajo pa konjski hlevi biti. Visokost konjskih hlevov se ravna deloma po velikosti deloma pa po številu konj, ki imajo v njih stali. Za posamezne konje zadostujejo 3·1 met., za 8—10 konj 3·8—4·1 met. visoki hlevi. Za 30 in več konj morajo hlevi pa že 5—6 met. visoki biti.

M. Konje in sploh živino muh braniti. Da se ta dobrota živini sploh pa vprežni nakloni, je le treba orehovega listja skuhati in dlako živine z njo pomočiti. Posebno velja to okoli nosnic in pod repom storiti. Več se listja na vodi skuha, močnejša je in bolj preganja silno nadležen mrčes. Tudi jajca, ki jih muhe rade živini v kože polagajo, ta tekočina ugonobi.

M. Ali je koristno krompirju krompirjevec porezati. Dokler je krompirjevec še zelen, tudi krompirjevi gomolji v zemlji boljši in debelejši postajajo, toraj ga ne kaže porezovati. Kriva je toraj dobičkarija, zelen krompirjevec porezovati in ga živini polagati; kar se na jedni strani pridobi, to se na drugi pozgubi.

M. Breskvine koščice gre nabirati in po vinogradih zasajati. Zdaj je čas, da se morejo breskvine koščice nabirati. Zadnja leta so pouladanski mrzli deži mnogo breskvinih dreves po vinskih gorica pokončali, tako da so v nekterih skoraj vsa konec vzela in da je zlahkni sad breskve sem ter tje že bela vrana. Sicer se je umno vinogradarstvo zoper nasajanje breskvinih dreves po vinogradih izreklo, vendar pa breskva v vinogradu ne dela škode, ktere njeni okusni in sočni sad, keciar obrodi, ne bi nadomestil. Nabrane koščice se morajo najboljše že zdaj jeseni po vinogradu nasaditi.

M. Premogov pepel dober za vrtno poti. Da vrtni poti prav gladki, ravni in čisti vsega plevela postanejo, v to pripomore prav mnogo premogov pepel, in ni nič boljšega od njega v doseg tega namena. Vrtni poti se najprej obložijo s primernim kamenjem, katero se potem z drob-

nejšim prodcem potrosi. Na to se nasuje jednako merna plast premogovega pepela, ki se potem s težkim valjarjem potlači in poravna. Taki poti so potem nogam prav ugodni.

M. Pomoček zoper podgane, krise ali štakore. Tam, kjer podgane gospodarijo, se morajo listi in korenine one rastline potrositi, ki se ji pravi „pasji jezik“ (*Cynoglossum officinale*). Tudi štupa te rastline, kakor se po lekarnah ali apotekah dobiva, na ona mesta potrošena, kjer so podgane, jih prežene, ker postanejo po nji nekako omamljene.

Dopisi.

Iz Maribora. (Škandal v okrajnem zastopu — g. Bindlechner.) Gospodje Schmiderer-Duchatsch-Girstmajerjevi mislili so, da je sedaj vse v redu zastran 4600 fl. katere so dali v shodu 14 načelnikov okrajnih zastopov Seidlnu darovati. Ali varajo se. Štirinajst zastopnikov mariborskega okraja, namreč gg.: Simon, Kodela, Bindlechner, Badl, dr. Sernee, Šikar, Robič, Lorber, Vajngerl, Vračko, Fluher, Vajksel, Gert, Mohorko in dr. Radaž so podpisali vlogo do načelnika dr. Schmidererja, v katerej zahtevajo po postavi, naj skliče občni zbor okrajnega zastopa, da mu predloži Seidlov račun o „Kreisamtu“ v pretresovanje in konečno sklepanje o njem, kajti mariborski okraj tirja, kolikor mu od imenovanih 4600 fl. dobaja. Dalje je v imenu mariborskega mesta isto tako župan g. dr. Reiser pismeno protestiral zoper pometanje denarjev na škodo mesta, ki ima tudi delež zahtevati od onih 4600 fl. Slišimo, da bo nekaj jednakega došlo tudi iz Ptujja, Ormoža, Ljutomera in sv. Lenarta. Mislimo, da se bo gospodoma Schmidererju in Duchatschu dovolj glasno zatrobilo, da zamoreta z lastnim denarjem delati, kakor hočeta, ne pa z drugim. — Graška „Tagespost“ je v štev. 244. tako ošabno in zaničevalno oštela kandidata mariborskih konservativnih meščanov, namreč g. Bindlechnerja, da je bilo mnogo gospodov prav razžaljenih. Liberalni list pravi: g. Bindlechner je milar, ki se s politiko ne ukvarja in toraj „Tagesposta“ ne veruje, da bi g. Bindlechner res kandidiral; njegova kandidatura je le „burka“ (Scherz). To je prav ošabno, vrhu tega pa nesramno. Liberalci obrtnike s svojim postavodajalstvom povsod na nič spravljajo, sedaj pa jih še proglašajo za politične nezmožne in trapeže. Obrtniki bi naj le vrlo dače plačevali, lepo ponižno liberalne dohtarje, profesorje in denarstvene mogotce volili, sicer pa molčali. No, to se utegne sedaj drugače pokazati. Tudi g. Bindlechner radi svojega milarstva in „žajfe“ ni takšen trapež, kakor ga liberalci smatrajo sedaj, ko jim pri volitvi hodi lastno pot. To priznali so davno že mariborski liberalci sami, ker so ga izvolili v mestni zastop in mu tukaj naložili najtežavnejših

poslov. Bil je srenjski svetovalec, odbornik pri hranilnici, odbornik pri špitalskem oskrbništvu, odbornik pri mirodvorskem komisijonu; po smrti plem. Gasteigerja ponujali so mu ravnateljstvo hranilnično, kar je pa odbil. Bil je tudi pri cerkvenem konkurenčnem odboru in sedaj je izvoljen v ključarja stolne cerkve. Mož, kojemu se poveri toliko in takšnih poslov, vendar ni političen trapež. Kot svetovalec kupčijske in obrtnijske zbornice v Gradci je se g. Bindlechner krepko, zvedeno in uspešno uže večkrat v 12 letih potegoval za koristi mariborskih prebivalcev, zlasti obrtnikov. Zraven g. Pfriemerja in g. Leeba imajo se obrtniki celó posebno zahvaliti g. Bindlechnerju, da se je na krepke noge postavila obrtniška napredovalna šola, ki šteje sedaj 290 učencev. To je velika dobrota, kajti rokodelski fantje se zlasti ob nedeljah lepo učijo, namesto da bi se okolo potepali. A načelnikov namestnik pri nadzorstvu te šole je g. Bindlechner. Njegova poštenost je nedotakljiva. On je premožen meščan, bišni posestnik, milar, posestnik vinogradov in sploh vseskozi ncodvisen mož. Da se kaže Slovencem pravičeni, da smatra sedanje ministerstvo kot takšno, ki je na najboljši poti nesrečne narode in Avstrijo iz prepada izvleči, kamor so nas nemško-magjarski liberalci strmoglavili, to nam svedoči krepk um, blago srce, katerega nemško-liberalni pisarji in kričaši skvariti niso mogli. Ako je kdo v Mariboru vreden, da se mu poveri velevažni posel državnega poslanca, tako je gotovo in v prvej vrsti tudi gosp. Franc Bindlechner. Vsakako bo g. Bindlechner več govoril o potrebah obrtnikov in zemljiških posestnikov, pametneje sodil o političnih razmerah Avstrije, boljše za blagor cesarstva glasoval, kakor njegov prednik in slovenski odpadnik dr. Duchatsch. G. Bindlechner svoje lastne narodnosti gotovo ne bo, kakor ta slovenski odpadnik, grdil in zasramoval. Bindlechner se ne štuli med Slovence kakor Duchatsch med Nemce. On pravi: „jaz sem Nемец in ostanem Nемец, a v Avstriji moramo spoštovati tudi druge narode, ker z nami vred nosijo jednaka bremena, privoščiti in pomagati jim imamo do uresničenja njihovih narodnih pravic. Le tako je mir in složnost ohraniti v Avstriji!“ Tako je prav!

Iz Kozjanskega. (Tolovaj Guzaj) bil je ustreljen zvečer 10. septembra t. l. v Jelcah v srenji Dobje. Istega dne sta namreč iz Planine došla ob 4 uri popoldne žandarja Marko Grizold in Jakob Stres ter zapazila moža, oblečenega kot dosluženege vojaka ali „veterana“. Z 1 moškim in 1 žensko je se od krčme Matevža Dobreta podal v 400 korakov oddaljeno klet. Kmalu stopite osebi iz nje in jo zaklenete za seboj pustivši moža v njej. Sedaj prihitita žandarja in se postavita na stražo. Pol ure je vse tiho. Naenkrat začne mož iz kleti streljati skoz ključanico in luknjo, katero je Guzaj — kajti on je bil — v zid napravil. Ranil je enega žandarja v glavo, drugega v nogo. Žandarja streljata pa tudi v klet in ranita tolovaja na glavi.